

Avdelningen för historiska studier av teknik, vetenskap och miljö Kungl. Tekniska Högskolan

Strategi 2013-2017

Vår utgångspunkt är:

- att historiska studier är centrala för förståelsen av samtida förhållanden och framtida förändringsprocesser,
- att teknik och vetenskap är delar av kulturen och formar och förändrar miljö och livsvillkor på jorden

Vi vill vara en internationellt framstående forsknings- och utbildningsmiljö genom att:

- vår forskning bidrar med originella infallsvinklar och nya insikter om relationerna mellan vetenskap, teknik, samhälle och miljö,
- vår undervisning når studenter med varierande bakgrund och ger dem vidgade kunskaper och perspektiv,
- vårt deltagande i samhällsdebatten stimulerar till nya frågor och utmanar rådande föreställningar
- vi bygger en mångfald av historiska specialområden i integrerad samverkan och vill och kan anta stora samhällsutmaningar.

Strategins roll

Syftet med denna strategi är att formulera ett aktivt och medvetet förhållningssätt till framtiden. Den skall fungera riktninggivande och hjälpa ledning och medarbetare att ta beslut och prioritera i det dagliga arbetet. Dess tidsperspektiv är fem år, men den bör årligen tas upp och stämmas av i former som gör hela personalen delaktig. Strategin består dels av inslag som beskriver rådande praxis på avdelningen, dels av analys och strategiska bedömningar och ställningstaganden som antas prägla beslut och inriktning under åren framöver. Vi gör också en successiv utvärdering av utfallet av den föregående strategin 2007-2012.

Den strategiska grundidén

Avdelningen för Historiska studier av teknik, vetenskap och miljö har sina rötter i en teknikhistorisk verksamhet vid KTH som går tillbaks flera årtionden. Detta är Avdelningens andra strategi som tar sikte på perioden 2013-2017. Den första strategin formulerades under 2006 och antogs 2007. Strategiarbetet har bidragit till att avdelningen utvecklats som akademisk miljö och som arbetsplats. Strategin är tänkt att vara till hjälp i det dagliga arbetet, genom att ge riktlinjer inför viktigare avgöranden och beslut och ge vägledning för aktuella och potentiella medarbetare. Förhoppningen är att den ska göra verksamheten mer transparent och öka förutsättningarna för ett demokratiskt och öppet samtal vid avdelningen.

I denna andra upplaga visar vi på viktigare förändringar som skett sedan 2007 för att sedan peka på strategiska implikationer och slutsatser för avdelningen samt, där så låter sig göra, även ange konkreta åtgärder och handlingsförslag.

Avdelningen har, särskilt sedan mitten av 2000-talet, utvecklat en unik kombination av historiska specialinriktningar. En gemensam nämnare för flertalet av dem är att de präglas av ett rumsligt eller materiellt perspektiv på det förflutna. Några centrala inriktningar syns redan i avdelningens namn, andra fångas av stickord som industriminnesforskning, mediehistoria, kulturhistoria, energihistoria, universitetshistoria, studier av forskning, högre utbildning och innovation, teknik- och vetenskapsstudier eller STS.

Entydiga gränser kan inte dras mellan dessa olika fält, man kan hellre tala om tematiska tyngdpunkter eller kärnor. Flera av dessa är erkända subdiscipliner, som till exempel miljöhistoria, teknikhistoria och vetenskapshistoria. Den centrala strategiska idén är att utveckla en integrerad samverkan mellan dessa inbördes och med andra tematiska tyngdpunkter i forskningsmiljön. Det gäller på alla områden, utbildning, forskning och samverkan med samhället.

I strategin 2007 talade vi om detta som en *flerkärnig struktur*. Under de senaste åren har den strategiska idén mognat och den kan nu formuleras som en ambition att utveckla en integrerad miljö präglad av en *postdisciplinär flerkärnighet*. Kärnorna odlas alltså inte som självständiga disciplinära projekt, det är istället deras samspel som vi vill främja. Detta har redan tagit sig uttryck i en integrerad forskarutbildning med samma namn (och utbildningsämne) som avdelningen och med tydliga inslag av flera av kärnorna. Grundutbildningens kursutbud speglar samma pluralism och en viss rörelse mot integration har inletts även där.

Även det historiska bildar ett centralt sammanhållande element mellan samtliga tyngdpunkter och specialinriktningar. Tidsdjupet och den geografiska räckvidden kan dock variera. Genomgående ligger avdelningens verksamhet inom den senmoderna perioden med en tyngdpunkt på tiden efter 1900, men äldre perioder förekommer i både utbildning och forskning liksom också en stark samtidsanknytning inom vissa områden. Geografiskt finns ännu en viss svensk prägel, men både forskning och utbildning har sedan 2007 internationaliserats och avdelningen har idag projekt med anknytning till Norden, Europa, Ryssland, Arktis, Öst- och Sydafrika, Nordamerika. Vi arbetar i högre utsträckning utifrån transnationella och globala historiska perspektiv där vi studerar nätverk av aktörer, kunskap och teknik i sina geopolitiska sammanhang.

Sammantaget bildar alla ingående kärnor och tematiska tyngdpunkter en betydande bredd inom det historiska fältet. Denna enhet i mångfald är avdelningens centrala strategiska tillgång. På samma gång har avdelningen breda beröringsytor med övriga historiska ämnen men också med många andra humanistiska och samhällsvetenskapliga discipliner. Denna tillgång måste vårdas, bland annat genom att i rekryteringar av medarbetare se till att avdelningens centrala kompetensområden förblir vitala och har medarbetare som kan driva projekt och svara för nödvändiga inslag i forskarutbildningen.

Särskilt väl passar strategin in i den prioritering av miljö- och hållbarhetsfrågor som KTH inlett 2011. Genom en donation av industrimannen Carl Bennet har avdelningen från hösten 2012 kunnat inleda uppbyggnaden av KTH Environmental Humanities Laboratory, med verksamhet på alla nivåer – grundutbildning, forskarutbildning, forskning, tredje uppgiften. Avdelningen har också fått långsiktigt strategiskt stöd för sin långvariga inriktning mot energihistoria och etablerat sig med obligatorisk kurs på den nya ingenjörsutbildningen Energi och miljö.

Avdelningen år 2017

I strategin 2007 gjordes ett försök att skissera avdelningens önskade storlek och struktur 2012. Vid ingången av år 2007 hade avdelningen omkring 25 medarbetare: 2 professorer, 1 gästprofessor på 50%, 5 forskare och ca 15 doktorander. Vi menade då att den knappast hade nått optimal storlek och såg flera skäl för den att växa: byggandet av bredd, förutsättningarna att svara för nyskapande program för magister- och forskarutbildning. Vår strategiska bedömning 2007 var att avdelningen ”inom sex till åtta år” skulle bestå av 35 medarbetare: 5 professorer, 5 lektorer/docenter, 10 postdocs och 15 doktorander. Ett huvudskäl till denna ganska kraftiga expansion var ambitionen att starta ett magisterprogram med 35 studenter, vilket skulle kräva personal. Årsomsättningen angavs kunna ligga på 25-30 MSEK.

Vid slutet av 2012, alltså efter knappt fem år, hade avdelningen 32 medarbetare: 5 professorer (varav 1 adjungerad, 1 gästprofessor på knappt 40 %, 1 tjänstledig), 2 lektorer, 2 biträdande lektorer, 5 forskare eller post-doc, 15 doktorander och 3 övrig personal. Det är en expansion som ligger i nivå med ambitionerna från 2007, låt vara att sammansättningen av personalen är litet annorlunda. Årsomsättningen var 2011 23,5 MSEK; 2007 var den 13 MSEK.

En expansion till omkring 32-35 MSEK per år och omkring 40 medarbetare 2017 ter sig både önskvärd och realistisk med tanke på de stora tillskott som kommer genom KTH Environmental Humanities Laboratory. Vi skulle då ha underlag för en postdisciplinär

flerkärnighet med flera olika konstellationer av mer eller mindre tillfälliga forskargrupper, en större mångfald av seminarier och gästade forskare än för närvarande och flera kvalificerade forskarkurser per år. I en sådan vidgad ram skulle även ett postdoktorprogram ingå. Inom ramen för KTH Environmental Humanities Laboratory planeras också internationella utbyten. Ändå är skalan inte större än att det fortsatt bör kunna vara möjligt att driva ett centralt seminarium med god uppslutning. Förutsättningar för expansion är framgångar i den strategiska utvecklingen av utbildning på grundnivå och ev. också avancerad nivå, och fortsatt framgångsrik extern finansiering av forskning.

Av dessa faktorer är det egentligen bara den externt finansierade forskningen som vi själva har rådighet över, förutsatt att vi kan vara konkurrenskraftiga inför finansiärerna. När det gäller grundutbildning och magisterutbildning är vi beroende av KTH:s interna prioriteringar och strategiska planering. Vi menar att KTH i framtiden bör anpassa sin utbildning bättre till samhällets krav och behov och upphöra med att exklusivt erbjuda ingenjörsutbildningar. Det skulle öppna för fler kategorier av sökande, bland annat med samhällsvetenskaplig och humanistisk bakgrund, och därmed öka konkurrensen om KTH:s studieplatser. Sammantaget skulle det kunna göra KTH till ett bättre och mer relevant universitet och givetvis öppna stora möjligheter för helt nya och unika kombinationer av teknik och andra vetenskapsområden, inklusive humaniora. En sådan strategisk grundförändring kräver samarbeten med de andra universiteten i regionen vilket är önskvärt av många skäl. På detta sätt hänger avdelningens strategiska inriktning samman med förändringar både inom KTH, i regionen och i den nationella forsknings- och utbildningspolitiken och det är följdriktigt att vi arbetar för en sådan utveckling i de fora där vi kan verka.

KTH Environmental Humanities Laboratory

Under 2012 etableras en ny verksamhet vid Avdelningen, nämligen KTH Environmental Humanities Laboratory. Den vilar på privata donationsmedel, intern medfinansiering inom KTH och externa medel. *Visionen* för Laboratoriet är en integrerad verksamhet i en humanistisk miljö som är nyskapande och originell och märks i omvärlden samtidigt som den knyter samman Avdelningen internt. Under åren 2012-2017 skall en större miljö byggas upp som utmärker sig för forskning och undervisning och som med en förankring i historiska studier av vetenskap, teknik och miljö även inkluderar andra relevanta fält inom historia samt andra humanistiska områden och samhällsvetenskap.

Utbildningen är central och en ambition med Laboratoriet är att öka mängden utbildning i linje med den redan skisserade strategin för utbildning i övrigt. Inom just grön humaniora framstår emellertid samarbete med andra lärosäten i regionen som särskilt viktigt och attraktivt, inte minst med tanke på rekryteringsbasen för studenterna. Det som sägs om grundutbildning i nästa avsnitt gäller i hög grad som utgångspunkt för arbetet i EHL.

Laboratoriet skall också användas för att systematiskt vidga och stärka *Avdelningens internationella samarbetsmönster*. Det skall ske genom att till Laboratoriet knyta en internationell referensgrupp. Det skall också ske genom uppbyggnaden av en internationell krets av humanistiska forskningscentra med inriktning på environmental humanities och relaterade områden. Mellan dessa kan regelbundet utbyte ske av forskarstuderande, post-doc och forskare. Detta är ett krävande arbete som kräver uppmärksamhet och uthållighet men

som kan avsevärt lyfta Avdelningen som vetenskaplig miljö på lång sikt. Tänkbara samarbetsmiljöer, med vilka vi redan haft vissa kontakter, är Stanfords Environmental Humanities Program; Institute for Advanced Study, Princeton; ANU Canberra, Centre for Environmental History & The Fenner School of the Environment; African Centre for Cities, University of Cape Town. Existerande samarbeten med Science and Technology Studies vid MIT och TIK-senteret vid Universitetet i Oslo bör ingå.

Rekryteringen av forskare/lärare till Laboratoriet skall spegla ambitionerna. Att bygga en nyskapande och integrerad miljö för environmental humanities innebär en kombination dels av nya rekryteringar, på olika nivåer och gärna med internationell bakgrund och ibland från andra humanistiska ämnen, dels integration av Avdelningens befintliga forskare/lärare.

Laboratoriet skall också bedriva en synlig *utåtriktad verksamhet* genom årliga konferenser, workshops och annat.

Grund- och masterutbildningen

Grund- och masterutbildningens (GRU) del av Avdelningens hela omsättning under 2010 var ca 12 %. Det är en liten del om man jämför med många andra avdelningar på ABE-skolan, som i övrigt är relativt utbildningstung. Denna del är emellertid viktig och det av flera skäl:

- KTH är i mångt och mycket en utbildningsinstitution, trots sin strävan att erkännas för sin excellenta forskning. Det är som utbildare av ingenjörer (för närvarande framför allt civilingenjörer) och arkitekter som KTH traditionellt har haft ett uppdrag av departementet. Genom att bedriva undervisning på grund- och avancerad nivå blir vi del av det uppdraget, vilket ger oss *legitimitet*.
- De flesta som vill göra akademisk karriär måste också undervisa för att kunna meritera sig för akademiska tjänster. Dessa kräver i allt större utsträckning dokumenterad pedagogisk skicklighet och erfarenhet även om undervisningsbördan är liten. Att vi har GRU-verksamhet är därför också en *meriteringsmöjlighet* för våra medarbetare.
- Genom undervisning i våra ämnen kan vi påverka ingenjörsutbildningen och i förlängningen de ingenjörer som kommer ut i samhället. Ingenjörer som har en bredare förståelse för teknik och teknisk förändring är *bättre ingenjörer* och denna förståelse kan vi ge dem i våra kurser.
- Vårt deltagande i grundutbildningen kan bidra till ett stimulerande *utbyte mellan forskning och utbildning*.
- Även om intäkterna från GRU är begränsade möjliggör de ersatt sysselsättning för knappt tre personer på heltid. Det är visserligen som noterats ovan lite i jämförelse med många andra enheter av vår typ, men innebär ändå en *större ekonomisk flexibilitet* i en verksamhet som för övrigt är beroende av externa medel.

Förutom den undervisning vi bedriver på KTH anlitas också Avdelningens medarbetare som gästföreläsare på kurser på andra universitet. Därmed får dessa föreläsare och i förlängningen vår Avdelning en synlighet. Denna verksamhet har emellertid hittills haft begränsat ekonomiskt omfång.

Genom det successiva införandet av Bologna-processen på KTH har det som tidigare kallats grundutbildning nu övergått i de två kategorierna grund- och masterutbildning på

grund- och avancerad nivå. Inom dessa två kategorier har vi därtill frivilliga kurser, som inte är obligatoriska på något program, och programkurser, som ett visst program har skrivit in som obligatoriska och som därför har ett visst antal garanterade studenter. Från en situation på 1980- och 1990-talen med obligatoriska kurser på flera program har vi under 2000-talet haft mycket få sådana kurser. De senaste åren har tendensen emellertid varit positiv och Avdelningen har kurser och moment på fler utbildningar. När det gäller de frivilliga kurserna har vi de senare åren inrättat nya kurser på framför allt avancerad nivå eftersom studenterna förväntas ha mer valfria poäng i de högre årskurserna.

Att ha många kurser på avancerad nivå är bra om man vill inleda en process mot att på längre sikt registrera en egen masterutbildning i historiska studier av teknik, miljö och vetenskap. Det kan inte genomföras de närmaste åren men bör vara en långsiktig strategi för Avdelningen. Vi borde på sikt etablera en masterutbildning som är internationellt konkurrenskraftig. Nya typer av ingenjörsutbildningar skulle kunna öppna vägen för en bred och mångdisciplinär rekrytering. Vi bör också kunna vara centrala i etableringen av en alternativ ingenjörsutbildning på KTH i likhet med satsningar på andra universitet av typen ”humanistingenjörer”.

Lönsamheten i GRU varierar kraftigt mellan våra kurser. De som är mest lönsamma är de som har flest studenter eftersom våra kursupplägg går att skala upp. De stora programkurserna är ekonomiskt hållbara och ger i några fall ett överskott. De kurser som är forskningsnära går på grund av alltför få deltagare ofta med underskott. Att GRU bär sig själva detta till trots beror på att kursen Swedish Society, som ges som obligatorisk på flera internationella masterprogram och läses som frivillig av många, ger ett stort överskott. Diskussionen om vad som ska krävas av en valfri kurs bör vara kontinuerlig och vi bör regelbundet lägga ner respektive starta frivilliga kurser av både ekonomiska och forskningsmässiga skäl.

Tidigare har vi registrerat alla våra kurser som fort- och vidareutbildningskurser, men den möjligheten har minskat de senaste åren då KTH vill profilera dessa kurser och minska deras antal. Det har inneburit att vi ibland kan få svårt att anta studenter från andra universitet till högre kurser, såsom examensarbeten och liknande, för att de inte kan skaffa sig förkunskaperna. Vi bör emellertid fundera aktivt på vilka grupper vi skulle kunna erbjuda fort- och vidareutbildning och kanske rent av skraddarsy kurser för vissa kategorier. Ytterligare en möjlighet är uppdragsutbildning där vi hittills har liten erfarenhet.

Ett sätt att ändå undervisa studenter från andra universitet är att samarbeta med andra universitet om kurser och i utbildningar. Förutsatt att det skulle vara attraktivt ekonomiskt skulle vi, vår forskning och vår forskarutbildning bli synlig för nya grupper av studenter. Genom undervisning på andra universitet skulle vi nå studenter som inte är intresserade av att läsa på KTH men som ändå har breda intressen som stämmer överens med våra. Samarbete om undervisning skulle också kunna ge ökad möjlighet till samarbete om forskning.

En utveckling av undervisningen i alla de dimensioner som här nämnts är också ett av målen för KTH Environmental Humanities Laboratory.

Forskning, forskarutbildning och forskningsmiljö

Sedan strategin 2007 har Avdelningens forskning breddats väsentligt och även fått en större volym. Det är framför allt inom miljöhistoria som denna expansion skett. Sedan professuren i

miljöhistoria tillträdde 2007 har flera forskare, nätverk och projekt med denna inriktning knutits till Avdelningen. Det var därför följdriktigt att Avdelningen bytte namn från Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria till Avdelningen för historiska studier av teknik, vetenskap och miljö 2012. Detta ska emellertid inte uppfattas som att Avdelningen forskningsmässigt består av tre distinkta profilområden. Forskningsmiljön är både bredare och mer integrerad än så. För å ena sidan bedrivs forskning vid Avdelningen som kunde motivera en ännu bredare rubrik, till exempel om kulturarv och inom medieområdet. Å andra sidan har nyrekryteringar det senaste året inneburit att forskning som överbryggar teknik-, vetenskaps- och miljöstudier förstärkts, speciellt genom en satsning på historiskt inriktade STS-studier med ett lektorat. Bredden kännetecknar också de enskilda forskarna i den meningen att flertalet av dem också arbetar inom flera av de områden som finns företrädade vid Avdelningen. Samtidigt har enskilda områden sedan den förra strategin minskat i omfattning, framför allt industriminnesforskningen.

Den enskilt viktigaste strategiska frågan, inte minst mot bakgrund av verksamhetens ökade bredd, är hur forskningsmiljön kan organiseras och utvecklas för att så stora synergier som möjligt ska uppstå mellan de olika områdena. I en forskningsmiljö med en hög andel extern finansiering, och ett antal enskilda forskare som arbetar under korta tidshorisoner, är det inte självklart att det uppstår ett gemensamt ansvarstagande för forskningsmiljön i stort.

Det finns en positiv drivkraft i arbetet med ansökningar om externa anslag. Också när anslag inte omedelbart beviljas är arbetet med gemensamma ansökningar en långsiktig resurs, eftersom det är viktigt att odla en mångfald forskningsuppdrag och kvalificerade projektidéer som kan aktualiseras när nya och riktade utlysningar annonseras. Under de senaste åren har forskarna inför de årliga utlysningarna från de största finansörerna samlats för att diskutera hur olika projektidéer kan koordineras för att så effektivt som möjligt tillvarata miljöns kollektiva resurser i ansökningsarbetet. Detta kan innebära att enskilda projekt får stå tillbaka för gemensamma satsningar.

Under de närmaste åren görs en strategisk satsning på att utveckla ett program för att kunna ta emot internationella post doc-forskare för tvååriga vistelser vid Avdelningen. Det är vår bedömning att en förstärkning av den nivån skulle ha en mycket positiv återverkan på hela verksamheten och vara gynnsam för balanseringen mellan olika nivåer och forskarkategorier i miljön.

Forskarutbildningen har sedan 2007, i likhet med Avdelningens forskningsverksamhet i stort, breddats. Det avspeglas i att forskarutbildningsämnet under perioden bytt namn, från Teknikhistoria till Historiska studier av teknik, vetenskap och miljö. Sedan 2011 är Avdelningens forskarutbildning, till följd av en central reform vid KTH, organiserad inom ett för Institutionen för filosofi och teknikhistoria gemensamt doktorsprogram, Humanistiska och samhällsvetenskapliga studier av teknik, vetenskap och miljö, vilket i sin tur består av tre separata forskarutbildningsämnen.

De senaste sex åren (2007-2012) har elva personer avlagt examen för doktorsexamen. Nyantagningen av doktorander har haft en motsvarande omfattning. De vid Avdelningen disputerade forskarna är framgångsrika i att erhålla externa forskningsanslag, post-doc-tjänster, anställningar och uppdrag i verksamheter utanför högskolan. Att döma av det stora antalet ansökningar till utlysta doktorandplatser är forskarutbildningen vid Avdelningen attraktiv för studenter från olika bakgrunder och länder. Rekryteringen uppvisar också stor

bredd och idag har Avdelningen doktorander med examen i många olika ämnen och utbildningar, i några fall från utländska universitet. Genom ett ökat antal docentkompetenta lärare vid Avdelningen har också handledarkompetensen förstärkts och väsentligt breddats de senaste åren.

En viktig strategi i kvalitetsarbetet inom forskarutbildningen har de senaste åren varit att sträva mot en samordnad antagning av doktorander, både för att skapa en social och intellektuell gemenskap och för att skapa bättre möjligheter till gemensamma och lärarintensiva kurser. Under de närmaste fem-sex åren kommer satsningen på ett Environmental Humanities Laboratory att påverka forskarutbildningen på ett genomgripande sätt. Med en antagning om 4-6 doktorander under de närmaste åren skapas förutsättningar för en sammanhållen doktorandgrupp samt en fortsatt hög ambitionsnivå i kursutbud och andra för doktorandgruppen gemensamma aktiviteter.

Ett annat sätt att öka volymen i kurser och doktorandnätverk är att etablera nya former för samverkan inom forskarutbildningen, både inom och utanför KTH. Ett sådant arbete bedrivs redan, men det kan i framtiden ges en mer systematisk form. I den nordiska närmiljön bedöms Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) i Oslo, Vetenskaps-, teknik- och miljöstudier vid Umeå universitet, samt Institutionen för idé- och lärdomshistoria vid Uppsala universitet vara särskilt intressanta miljöer för utbyte kring doktorandkurser.

Nationella och internationella samarbeten

Avdelningen har 2012 tecknat en avsiktsförklaring med Faugert & Co som är specialiserade inom utvärderingar av FoU-system och innovationspolicy. Samarbetet kan bestå i samarrangemang av seminarier, sampublicering och deltagande i utvärderingar som medarbetare eller kvalitetssäkrare. Avdelningen har även inlett ett samarbete med NIFU (Nordic Institute for Studies in Innovation, Research and Education) i Oslo som är av liknande art. Sammantaget stärker dessa två initiativ aktiviteter framför allt inom studier av högre forskning och utbildning.

Det skisserade post doc-programmet kan öka möjligheterna för internationella forskare att komma till Avdelningen, men det är också av central betydelse att Avdelningens medarbetare själva vistas vid utländska lärosäten i längre eller kortare perioder. Doktorandutbytet med Program in Science and Technology Studies på MIT, som etablerades på 1990-talet, är fortfarande livaktigt och har, för dem som utnyttjat det, inneburit utmärkta professionella nätverk. På samma sätt har deltagande i internationella sommarskolor fungerat. Arbetet med att etablera ytterligare utbyten på doktorand- och forskarnivå bör fortsätta och breddas.

Intern organisation och delegationsordning

En god arbetsplats kännetecknas bland annat av klara och tydliga rutiner och en transparent organisation. Medarbetarna bör känna till hur och när beslut fattas och av vem och information bör spridas i ett sådant omfång och på ett sådant sätt att alla känner sig delaktiga och har möjlighet att bidra.

Avdelningen har ett antal funktioner som är fördelade på ungefär lika många anställda. Det är avdelningsföreståndaren, som också hittills fungerat som prefekt eller proprefekt

(prefektskapet alternerar med avdelningen för filosofi i perioder om fyra år), administratören, studierektor för GRU och studierektor för forskarutbildningen.

På Avdelningen finns en **ledningsgrupp** (LG) som träffas två eller tre gånger per termin. På LG diskuteras viktiga taktiska och strategiska frågor för verksamheten och beslut fattas. (Föreståndaren är den som formellt fattar beslut.) LG består av professorer med anställning om 50 % eller mer, avdelningsföreståndaren, administratören, studierektor för GRU, studierektor för forskarutbildningen samt en representant för dels gruppen forskare och lärare, dels doktoranderna. Anteckningar från LG distribueras till alla medarbetare.

Därtill finns ett **arbetsutskott** (AU) som består av de som har funktionsansvar, dvs. studierektorerna, administratören och avdelningsföreståndaren, samt representanter för forskare och lärare samt doktoranderna. AU träffas var tredje vecka eller vid behov och anteckningar från mötet distribueras till alla medarbetare.

Minst en gång per år, vanligen i början av höstterminen, arrangeras en **avdelningsdag** som förläggs på en konferensanläggning eller liknande och avslutas med middag. Ämnet kan variera men bör vara relevant för så många som möjligt. Det är också tradition att avdelningen äter ett julbord eller motsvarande och att vi har en sommaravslutning.

Handledarmöten anordnas minst en gång per läsår för alla huvudhandledare och de biträdande handledare som finns på Avdelningen. Mötet sammankallas och leds av studierektor för forskarutbildningen.

Ungefär en gång i månaden hålls **arbetsplatsträffar** för alla anställda i form av avdelningsluncher, ofta i samband med det högre seminariet. Då ges tillfälle att informera om saker av gemensamt intresse. Ibland bjuds en gäst in.

Doktorandmöten hålls regelbundet på initiativ av doktoranderna. Mötet utser representanter till ledningsgruppen och diskuterar viktiga frågor som rör doktoranderna. Doktoranderna brukar inom sig utse en fadder när en ny doktorand antas.

GRU-möten arrangeras regelbundet en gång på våren och en gång på hösten när de kurser som genomförts den senaste terminen analyseras och erfarenhet utbyts. Därutöver arrangeras ibland GRU-aktiviteter med tematisk inriktning. Studierektor för GRU är sammankallande och alla kan delta, även de som inte undervisar.

Avdelningsföreståndaren sammankallar till LG, AU, avdelningsdag och arbetsplatsträffar. På institutionsnivå finns därtill ett **Institutionsråd** som sammanträder en gång per termin och diskuterar övergripande institutionsfrågor. Dessutom finns en **samverkansgrupp** mellan arbetsgivaren och de fackliga representanterna och som prefekten leder och sammankallar.

Anställningskategorier, rekrytering och meritering

På KTH finns en rik flora av anställningskategorier som även lovar att utökas med den nya autonomi. Flera kategorier, dock inte alla, är representerade på Avdelningen.

Det finns **doktorander** som har doktorandanställning som omfattar fyra år. Den studietid man är antagen för är man också garanterad finansiering. Utöver forskarutbildningen kan man därtill ha möjlighet att få institutionstjänstgöring i form av administration eller undervisning med maximalt 20 %, En doktorandanställning med aktivitetsgrad på 80 % och institutionstjänstgöring på 20 % löper då på 5 år.

Det finns också anställda i kategorin **forskare**. Som forskare har man fått externa forskningsanslag som man har förlagt till avdelningen. Utöver dessa medel kan man också finansieras med undervisning eller administration. Om forskningsmedlen tar slut kan man emellertid inte förvänta sig att fullt ut kunna finansieras genom undervisning och administration.

Därtill finns **biträdande lektorer** och **lektorer**, så kallade lärartjänster. De förra är anställda under en begränsad tid under vilken de ska meritera sig för att bli befordrade till lektorer. Tjänsterna är tillsatta efter offentlig annonsering och sakkunnigprövning. Lektorer och biträdande lektorer har ofta samma arbetsuppgifter som forskare, dvs. både forskning, undervisning och administration, men skillnaden är att Avdelningen har ett större försörjningsansvar för de som innehar lärartjänster. När det gäller biträdande lektorer har Avdelningen därtill förbundit sig att finansiera i storleksordningen 75 % forskning. Dessa så kallade tenure track-tjänster är del av en ny satsning som KTH gjort och som ännu inte hunnit bli fullt etablerad.

Slutligen har avdelningen två **professorer**, en gästprofessor samt en adjungerad professor med annan anställning (samt en tjänstledig professor). De två heltidsanställda professorerna tillhör också kategorin lärare och har därför inte bara en annan anställningstrygghet utan kan också komma i fråga för särskilda uppdrag på KTH. Bland dem återfinns att vara examinator på kurser, att sitta i tjänsteförslagsnämnden eller vara valbar för fakultetens förtroenderåd.

För att avdelningen skall kunna utvecklas med bibehållen och förbättrad kvalitet är rekrytering av nya medarbetare en avgörande faktor. Det är också viktigt att befintliga och potentiella medarbetare vet vad som är meriterande, så att de kan förhålla sig rationellt till de mål och spelregler som gäller vid Avdelningen. Meritering och rekrytering hänger nära samman eftersom meritvärderingen styr urvalet av sökande.

Anställningar som doktorand eller lektor/biträdande lektor skall utlysas i konkurrens. Doktorandtjänster annonseras centralt vid vissa bestämda tillfällen varje år och processen är starkt formaliserad. Även lärartjänsterna annonseras centralt men där styrs tidpunkten snarare av att Anställningsutskottet måste besluta om anställningsprofilen innan tjänsten kan utlysas.

Vägledande för rekryteringarna bör vara i första hand att de står i rimlig överensstämmelse med Avdelningens strategi. Rekryteringsfrågor behandlas av Ledningsgruppen, som initierar och bereder rekryteringar. Rekrytering av lektorer och professorer sker enligt KTHs regelverk efter initiativ av Ledningsgruppen och i samråd med skolledning och fakultet. När det gäller externfinansierade disputerade forskare beslutar Ledningsgruppen om projekt får läggas vid Avdelningen.

Meritvärderingen skall vara knuten till Avdelningens mål som är att vara en ”nationellt ledande och internationellt framstående forskningsmiljö”. Detta medför att forskningsmeriter skall ha en framträdande roll och att internationell erfarenhet, framförallt internationell publicering, är av värde. Det är också en merit att ha varit verksam inom andra områden än forskning. Den som rekryteras till Avdelningen bör även ha utmärkta meriter inom minst ett av områdena undervisning och samverkan. Det årliga medarbetarsamtalet är ett bra tillfälle att diskutera individuell meritering.

Som anställd på Avdelningen förväntas man delta i de gemensamma professionella aktiviteter som arrangeras, framför allt seminariet och aktuella möten. Man måste också hålla

sin egen hemsida uppdaterad, registrera sina publikationer i databasen DiVA och lämna in andra uppgifter som beskriver den egna verksamheten när så ombedd. De som undervisar ska ha pedagogisk utbildning och se till att göra kursutvärdering och kursanalys inom en månad efter avslutad kurs, för att möjliggöra ständig förbättring av undervisningen.

Publicering

Publicering är det viktigaste sättet för Avdelningens medarbetare att förmedla resultat av sin forskning och att vara delaktiga i det internationella och svenska forskarsamhället. Kvalitet i publiceringen speglar kvalitet i forskningen; i det publicerade, dess innehåll, publiceringskanaler och dess mottagande och användning visar sig forskningsarbetets värde. Numera är publicering också centralt i olika system för att värdera och i vissa fall mäta kvalitet. Publiceringen ligger, som den alltid gjort, till grund för bedömning vid tillsättning av tjänster och fördelning av forskningsanslag, men den spelar en växande roll också vid fördelningen av interna medel vid KTH och vid olika former av utvärderingar

Avdelningen har mot denna bakgrund som ett av sina centrala mål att arbeta med att utveckla och förbättra sin publiceringsprofil, särskilt sin internationella publicering och synlighet, samtidigt som vi värnar om traditionella former av publicering som når specifika publikationer, exempelvis böcker på svenska. Konkret betyder detta att Avdelningen skall:

- öka sin internationella publicering både för forskare och forskarstuderande
- varje år följa upp och analysera den sammanlagda publiceringen på grundval av underlagen till verksamhetsberättelsen
- erbjuda seminarier, kurser, rådgivning och andra aktiviteter som har till syfte att utveckla medarbetarnas medvetenhet och kompetens i frågor som gäller skrivande i olika genrer, publicering och förmedling och stödja dem i denna strävan
- involvera fler i internationell publicering och höja lägsta-nivån på publiceringen
- se till att publiceringsfrågor och skrivande blir ett inslag i forskarutbildningen
- använda hemsida och verksamhetsberättelse aktivt för att synliggöra Avdelningens forskning

De enskilda disputerade medarbetarna skall normalt:

- publicera minst ett vetenskapligt och ett populärvetenskapligt arbete per år och förväntas utforma individuella publiceringsstrategier

Doktoranderna skall under aktiv medverkan från sina handledare:

- under sin studietid publicera minst ett internationellt vetenskapligt arbete i artikelform (även om avhandlingen är en monografi) och minst ett populärvetenskapligt arbete (även om avhandlingen är en sammanläggning på engelska).

För att stärka utvecklingsarbetet när det gäller publicering skall Avdelningen under 2013 och 2014 särskilt arbeta med prioriterade insatser som kan höja kunskap och kompetens inom publicering, olika former av skrivande och vetenskaplig och populärvetenskaplig kommunikation m.m.

Avdelningsföreståndaren och LG bör därför känna särskilt ansvar för att under 2013-2014 översätta strategin och de idéer som framförs här till konkreta åtgärder. Vem som utför arbetet måste växla. Det handlar bland annat om att genomföra en grundligare analys av publiceringsmönstren vid avdelningen. I denna bör ingå en mindre jämförelse med andra relevanta institutioner. Seminarier andra aktiviteter som kan bidra till att medvetenheten om publiceringsfrågor höjs bör anordnas. Frågornas plats i forskarutbildningen bör ses över och om det finns behov bör vi genomföra förändring. Vi bör formulera mål och framgångskriterier för publicering och citering ta fram konkreta förslag till löpande uppföljning och analys av publicering. Alla bör kontinuerligt registrera sina publikationer i Diva så att synlighet på hemsidan underlättas. Frågorna bör även diskuteras i verksamhetsberättelsen.

Detta arbete är grundläggande och handlar delvis om att sätta en ny standard för publiceringsfrågorna vid Avdelningen. Arbetet bör bedrivas med särskilt fokus under 2013-2014. Mot slutet av denna period bör en grundlig analys av publiceringsmönstren vid avdelningen genomföras och resultaten jämföras med 2011. Under de följande åren fram till 2017 bör arbetet inriktas på att implementera och vidareutveckla arbetet.

Process och implementering

Arbetet med denna strategi har varit relativt utdraget och inkluderat flera sittningar med hela Avdelningen över en längre tid. Det viktigaste för att en strategi ska kunna implementeras är att Avdelningens medarbetare upplever sig som ägare av strategin och att var och en i sitt dagliga värv därmed arbetar för att den ska förverkligas. För att strategin ska bli levande och ett användbart verktyg ska den därför utgöra en del av underlaget för den årliga avdelningsdagen där revideringar respektive implementering kan diskuteras i relation till aktuella frågor. Därtill ska den vara ständigt aktuell i ledningsgruppens arbete.